

Tamara / Maja / Gora

Univerzitet Crne Gore
Biotehnički fakultet
Podgorica
Mihaila Lalića 15, 81000 Podgorica

Broj:	04-3514
Podgorica:	23.09.2026

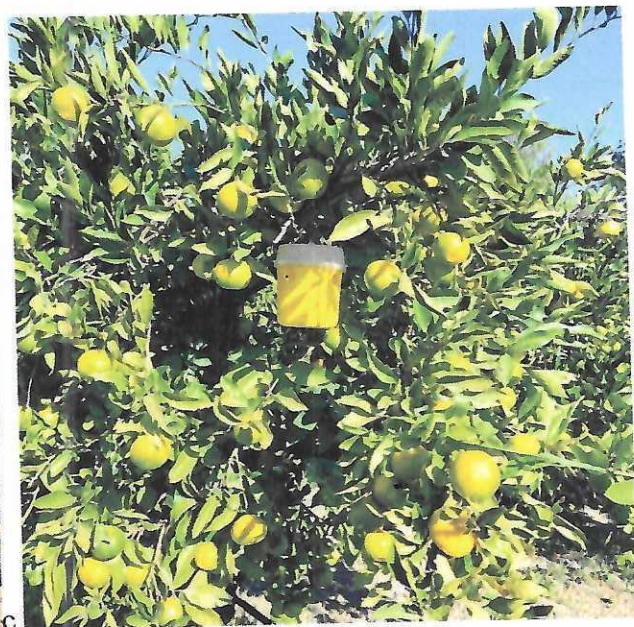
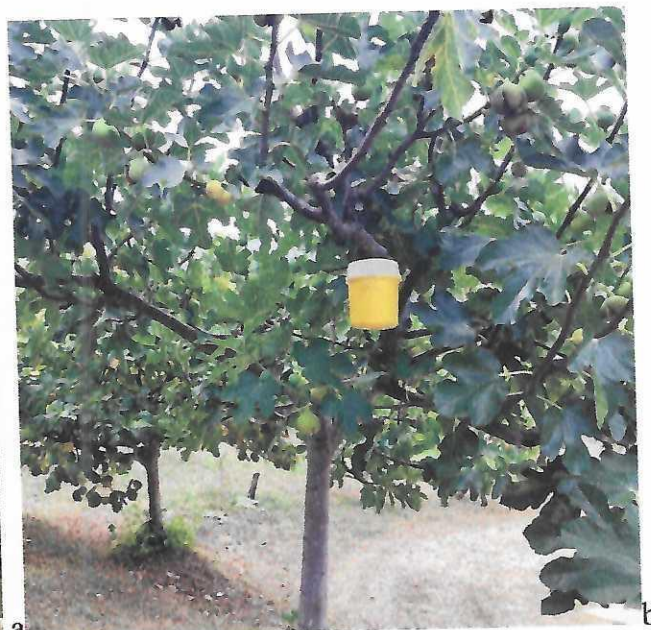
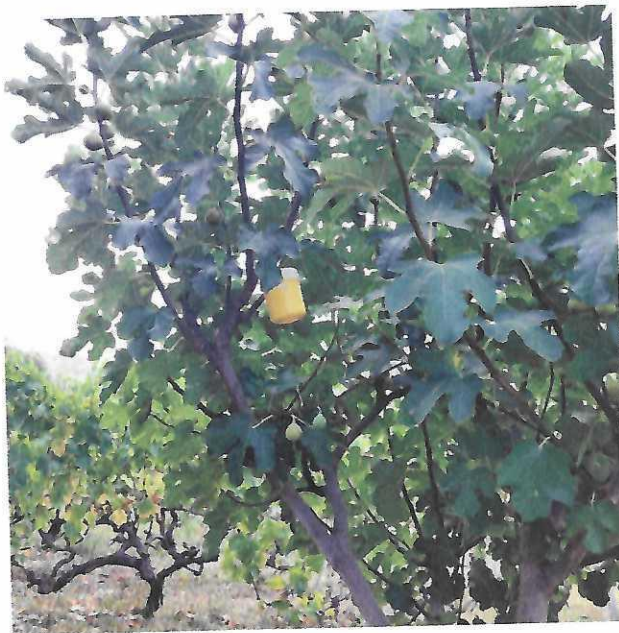
**UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE
VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE**

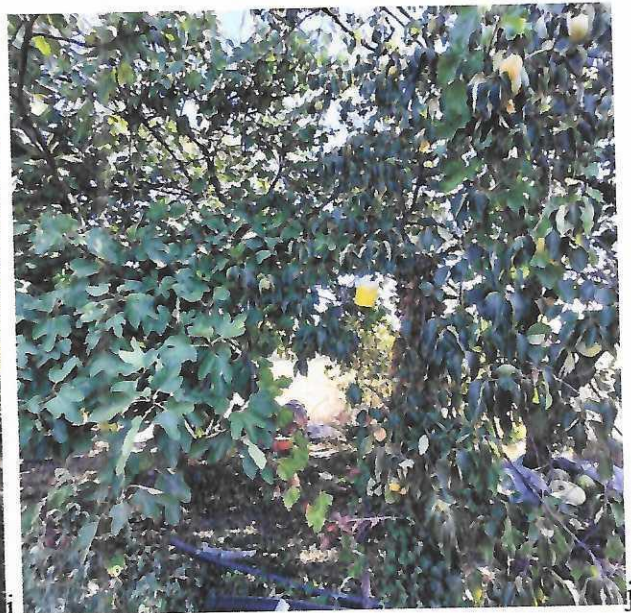
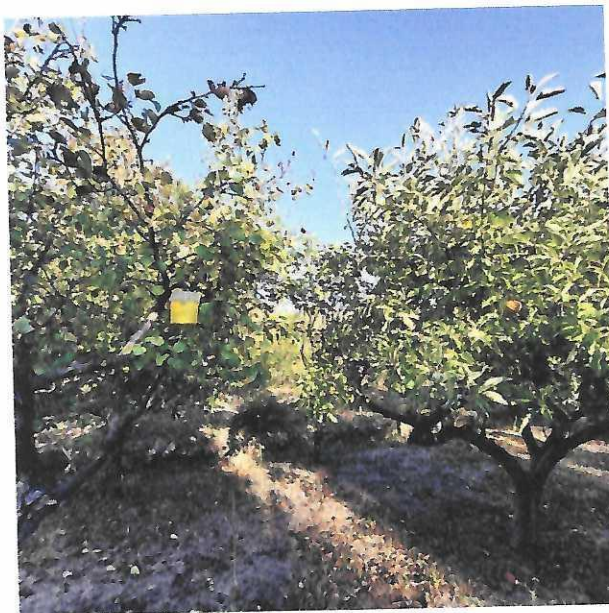
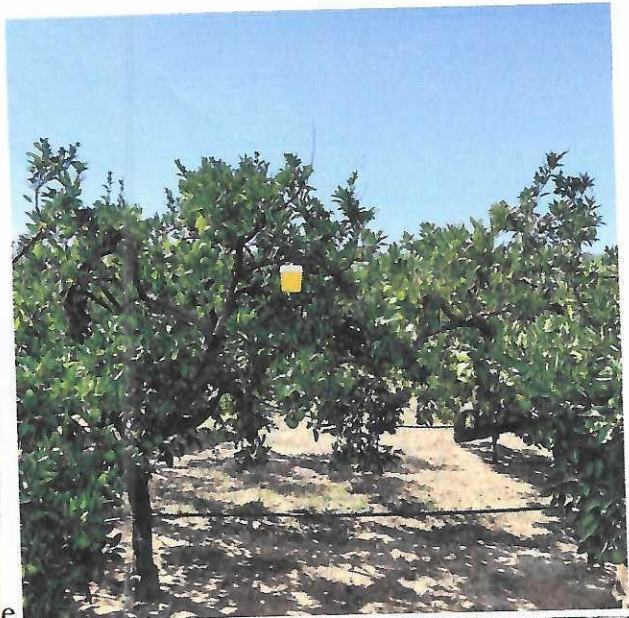
Crna Gora
UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU
I FITOSANITARNE POSLOVE

Primijeno: 02. 10. 2026				
Org. jed.	Jed. klas. znak	Redni broj	Prijava	Vrijednost
3/1-309/26-6140/1				

Predmet: Izvještaj o praćenju mediteranske voćne muve *Ceratitis capitata*

U periodu 19-24. septembar 2026. izvršen je pregled Tephri klopki (sa trikomponentnim atraktantom Biolure) i zamijenjen feromon u lokalitetima na Primorju u kojima se prati mediteranska voćna muva: Baošići, Bigovo, Đenovići, Bar (Čeluga) i Ulcinj (Štoj i Kodre), kao i u lokalitetima Nudo, Godinje, Šušunja i Lješkopolje.

Slika 1. a-l: Tephri klopka postavljena u voćnim zasadima u stablu smokve, mandarine, jabuke, japanske jabuke

Pregledom klopki konstatovano je značajno povećanje broja uhvaćenih jedinki u svim lokalitetima u odnosu na pregled polovinom avgusta (ali naročito na području Ulcinja i Bara), a što je navedeno kao mogućnost u Izvještaju br. 04-3188 od 4. septembra 2026., pa su u vezi sa tim i date preporuke.

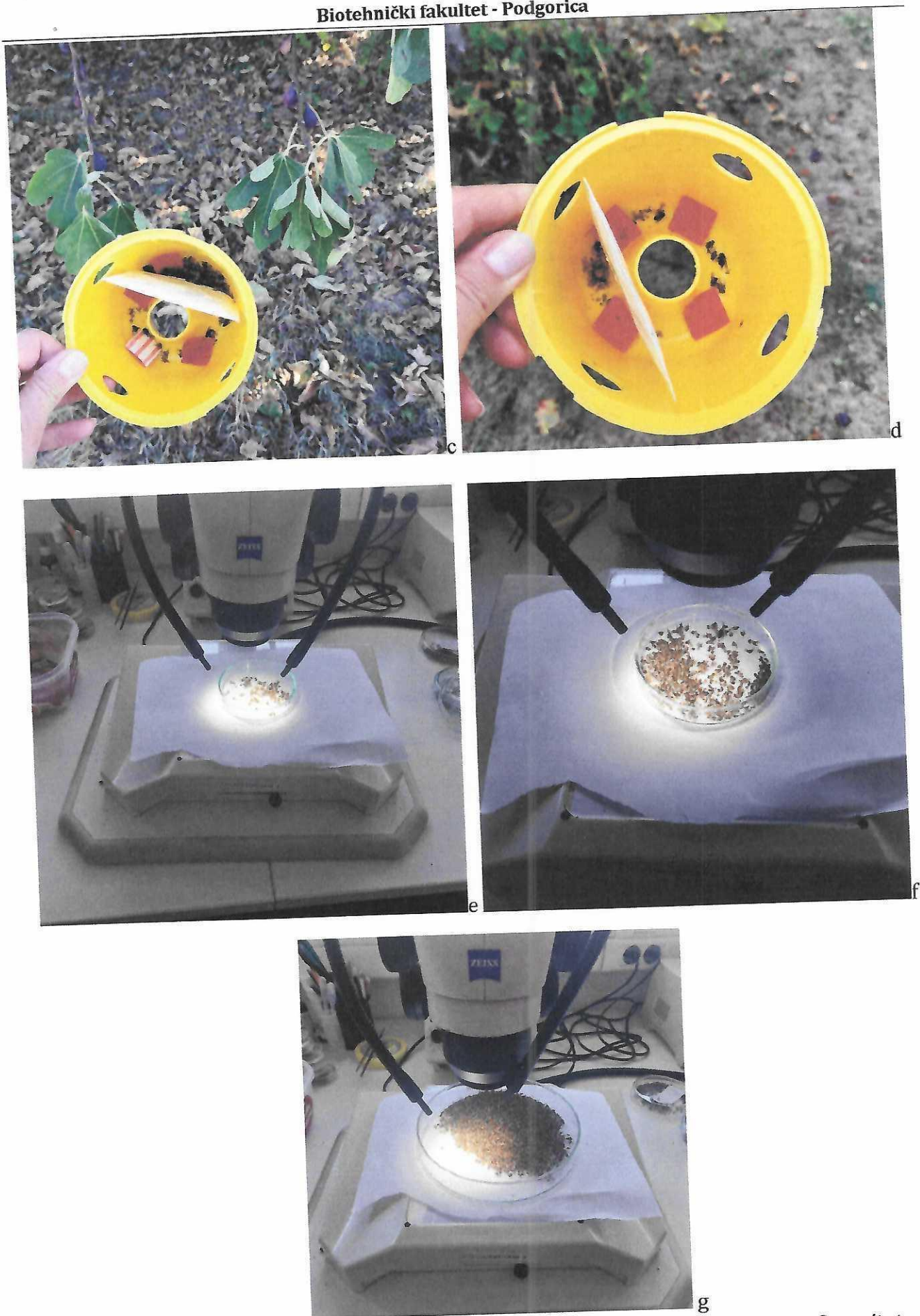
U lokalitetu Bigovo uhvaćeno je 119 jedinki, Đenovići 276, Baošići - 294, Bar (Čeluga) - 1857, Donji Štoj - 1456, Gornji Štoj - 100, Kodre - 286, Godinje - 95, Šušunja - 141, Lješkopolje - 0, Donji Kokoti - 3, Beri - 7 (slika2).

a

b

Slika 2-g: Pregled sadržaja klopki i utvrđivanje brojnosti uhvaćenih imaga *C. capitata*

Tokom ovog pregleda uočeno je, a što se i očekuje s obzirom na povećanje broja raspoloživih plodova domaćina u koje ženka polaže jaja, i što se stalno napominje u izvještajima, da pored ranih sorti mandarine, u ovom trenutku *C. capitata* polaže jaja i u plodove japanske jabuke (slika 3).

Ovo je problem na koji se stalno ukazuje u izvještajima jer japanska jabuka (kao i smokva), za razliku od citrusa, nije u fokusu zaštite od *C. capitata* kod proizvođača, a kako je (kao i smokva) izuzetno povoljan i pogodan domaćin japanska jabuka služi kao "rezervoar" u kojem *C. capitata* održava i dodatno uvećava svoju brojnost.

Zbog toga su i upozorenja da i ove biljke postanu dio obaveznog sistema zaštite od *C. capitata* ili da se u blizini zasada citrusa ne nalaze pojedinačna stabla japanske jabuke, smokve ili drugih dioćacina koji obezbjeđuju stalno održavanje i umnožavaju populacije.

Slika 3 a, b: Ženka *C. capitata* na plodu japanske jabuke – traži pogodno mjesto za polaganje jaja

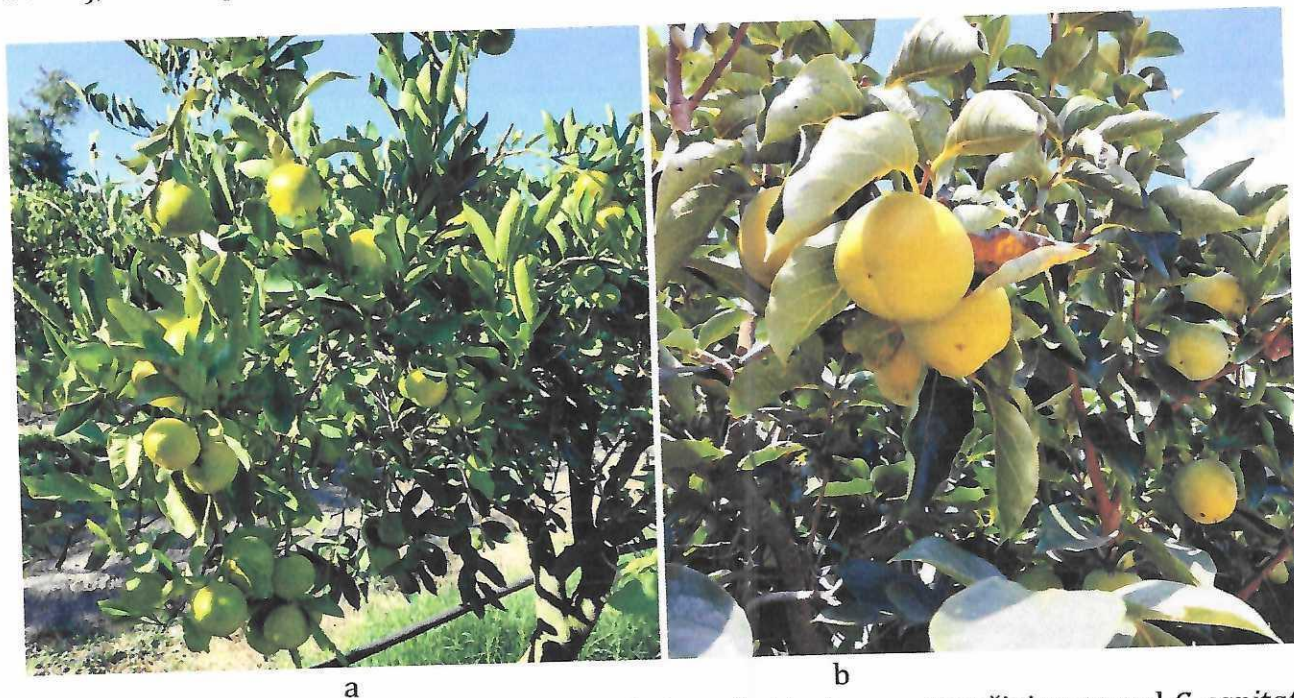
Tokom ovog pregleda uzorkovani su plodovi japanske jabuke sumnjivi na napad i naknadno pregledani u laboratoriji radi utvrđivanja prisustva larvi (slika 4).

Slika 4 a-c: Larve *C. capitata* u pldu japanske jabuke

Imajući u vidu trenutno veoma poljvoljne vremenske prilike (pad temperature i sporadične padavine) i sve veću raspoloživost plodova biljaka domaćina, u periodu koji slijedi može se očekivati održavanje, ali i povećanje brojnosti populacije s obzirom da je muva aktivna na cijelom području praćenja. Dodatno najranije sorte mandarine su već u fazi berbe, plodovi japanske jabuke prijemčivi za napad (slika 5), a ubrzo slijede i srednje stasne sorte mandarine, iglica, kasne sorte jabuke, itd., što, uz ostatke nepobranih smokava, napadnutih plodova japanske jabuke (poznaju se po tome što preuranjeno dobijaju

narandžasto crvenu boju, za razliku od nenapadnutih plodova koji su još uvijek žućkasto zeleni), čini da povećanje brojnosti populacije može biti veoma izvjesno.

Slika 4. a, b. Plodovi mandarine i japanske jabuke u fazi kada su prijemčivi za napad *C. capitata*

Zbog svega navedenog i **PREPORUKA:**

S obzirom da *C. capitata* ne napada zelene i tvrde plodove (bez obzira o kojoj se voćnoj vrsti radi), već one na početku fenofaze sazrijevanja i poluzrele plodove, stalno praćenje stanja u voćnjaku i kontinuirano održavanje njegove higijene veoma je značajna mjera u smanjenju brojnosti ove vrste. **To podrazumijeva, od strane proizvođača i držaoca voćnih vrsta koje su domaćini *C. capitata* stalno uklanjanje i uništavanje spaljivanjem svih onih plodova na kojima se uoče bilo kakvi simptomi napada ili preuranjeno dozrijevanje! Sumnjivi plodovi se ne smiju zakopavati u zemlju niti baciti u kontejner ili na gradske deponije!**

Takođe, obavezno je sakupljanje i uništavanje svih plodova sa sumnjivim simptomima napada (bez obzira o kojoj biljci domaćinu se radi- smokva, jabuka, japanska jabuka, mandarine, i ostali citrusi, iglica, jabuka...) kako direktno sa biljke tako i odmah nakon eventualnog otpadanja sa grane i prebacivanjem u plastične kese (npr. kesa za smeće) koje se zavežu i ostave na suncu najmanje 10 dana. Za ovo vrijeme, sve larve koje se nalaze u plodovima će uginuti.

Druga je mogućnost je da se sakupljeni plodovi sa sumnjivim simptomima napada zakopaju u zemlju i prekriju sa najmanje 30 cm sloja zemlje. Takođe, u blizini plantažnih zasada citrusa ne bi trebalo da bude drugih biljaka domaćina (naročito pojedinačnih stabala smokva i japanskih jabuka) koje ne podliježu redovnim mjerama redovne zaštite od štetočina i prouzrokovaca biljnih bolesti.

Takođe, preporučuje se što brže branje najranijih sorti mandarine.

Neophoda je i primjena mjera hemijske zaštite na početku fenofaze sazrijevanja ploda, odnosno u vrijeme kada oni postanu prijemčivi za napad.

Hemijsko suzbijanje se naročito odnosi na plantažne i veće zasade citrusa – u ovom trenutku na kasnije sorte koje tek počinju da ulaze u fazu kada su pogodne za napad.

Prilikom odabira preparata obavezno treba voditi računa o karenci i dozvoljenom broju tretiranja u toku godine, sortimentu i fenofazi razvića plodova domaćina!

Preporučuju se insekticidi na bazi deltametrina, acetamiprida, spinosada, lambda-cihalotrina, azadiraktina, piretrina na početku fenofaze sazrijevanja ploda, odnosno u vrijeme kada oni postanu prijemčivi za napad. Takođe, dobri rezultati se postižu primjenom hidroliziranih proteina (atraktanata) metodom lokalizovanog tretiranja kada se ne tretira cijela krošnja, već samo dio krošnje. U ovom slučaju se insekticidu dodaje biljni proteinski mamac/atraktant (npr. Buminal). Tretiranjem dijela krošnje (poželjno na južnoj ekspoziciji) postiže se efekt privlačenja imaga u tretirane djelove krošnje (djelovanjem atraktanta) i njihovo suzbijanje usled kontakta/izlaganja upotrijebljenom insekticidu. Pored toga preparat SUCCESS BAIT (spinosad + atraktant solulys) ima takođe dobro djelovanje na mediteransku voćnu muvu. Preporučuje se i u integralnoj i ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji. Preporuke i iskustva iz susjednih zemalja (Hrvatska) u vezi sa zaštitom citrusa od *C. capitata* dostupne su na linku <https://likemetkovic.hr/portal/nova-strategija-suzbijanja-mediteranske-vocne-muhe-saznajte-kako-ocuvati-prinos-i-kvalitetu-mandarina/>; <https://www.agroklub.com/vocarstvo/laksa-zastita-agruma-od-sredozemne-vocne-muhe-objavljen-novi-popis-registriranih-sredstava/105692/>.

Napominjemo da mjere hemijske zaštite mogu imati zadovoljavajući efekat samo ukoliko se primjenjuju zajedno sa ostalim preporučenim nehemijskim mjerama.

Ceratitis capitata se zbog svojih bioloških karakteristika smatra jednom od ekonomski najznačajnijih štetočina u svijetu. Tu se prije svega misli na izrazitu polifagnost, ekološku plastičnost (prilagođavanje hladnijim klimatima u odnosu na ostale vrste tropskih muva) izraženu visoku plodnost u uslovima koji pogoduju njenom razviću (misli se na raspoloživost plodova domaćina, sukcesivno sazrijevanje različitih biljnih vrsta, povoljne vremenske prilike, izostanak ili nepravovremene mjere zaštite). U takvim uslovima, a naročito kada nakon sušnih ljetnjih mjeseci (što je kod nas jul i avgust) u septembru i početkom oktobra dođe do povećanja vlažnosti vazduha usled ljetnjih/jesenjih padavina, za kratko vrijeme na izgled „mala brojnost“ populacije brojnošću „eksplodira“, dolazi do njenog naglog povećanja i shodno tome velikih šteta, što se naročito drastično ispoljava u odsustvu pravovremenih i odgovarajućih mjera suzbijanja.

Ono što napominjemo kao veoma značajnu i upozoravajuću činjenicu, koja dodatno potkrepljuje opasnost koju sa sobom nosi mediteranska voćna muva u zemljama u kojima je prisutna, je njeno širenje i pojava u novim područjima, a sve u skladu sa veoma izraženim aktivnostima čovjeka (transport plodova kao najznačajniji način njenog širenja), ali i klimatskim promjenama. U tom kontekstu je i pojava *C. capitata* u lokalitetu Nudo koje se nalazi na nadmorskoj visini oko 400m.

U skladu sa predviđenim programom rada nastaviće se monitoring.

S poštovanjem,

Odgovorna za sprovođenje programa

Sanja Radonjić

Prof. dr Sanja Radonjić

Dekan

Dostavljeno:

- Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
- Arhiva